

Utbildningsinspektion i Östermalmsskolan, förskoleklass och årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Östermalmsskolan	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Östermalmsskolan den 7 och 8 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Östermalmsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Östermalmsskolan intervjuades elever, rektorn, personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna förde även informella samtal med personal och elever. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass och i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Östermalmsskolan

Östermalmsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	69
Grundskola	420

Källa: Uppgifterna är skolans egna.

Östermalmsskolan omfattar förskoleklass och årskurs 1–6 och ligger i stadsdelen Östermalm. Skolan leds under vårterminen 2007 av en rektor och tre biträdande rektorer. Skolverksamheten är för närvarande organiserad i tre arbetsenheter som var och en består av förskoleklass och årskurs 1–6. Därutöver finns en enhet som organiserar ämneslärare och en enhet som består av skolans så kallade resursteam och innefattar bland annat skolsköterska samt specialpedagoger. Varje enhet har en arbetslagsledare som tillsammans med rektorn och de biträdande rektorerna ingår i skolans ledningsgrupp.

Skolans profilering består dels av ett montessorispår där cirka en tredjedel av skolans elever ingår, dels av en fördjupning inom området natur och miljö.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Östermalmsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Östermalmsskolan är en välorganiserad skola som karaktäriseras av god samarbetsanda och starkt fokus på såväl måluppfyllelse som aktuella utvecklingsfrågor. Skolan har en tydlig ledningsorganisation och ledningen har en klar vision för skolan och arbetar för att undervisningen skall vara flexibel och stimulerande. Arbetsklimatet på skolan är lugnt och eleverna känner trygghet och trivsel. Byggnaden är väl anpassad för skolans verksamhet och skolgården i direkt anslutning till parkmiljö erbjuder stora möjligheter till rörelse och uteaktiviteter under rasterna. Skolans ledning är medveten om skolans styrkor och svagheter och flera av de förbättringsområden som inspektörerna lyfter fram i denna rapport återfinns som utvecklingsområden i skolans kvalitetsredovisning för år 2006.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan ger inte elevens val i enlighet med författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Elevernas individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram bör utvecklas så att de tydligare beskriver vilka insatser som skall göras av skolan för att eleven skall ha framgång i skolarbetet. Kopplingen till de nationella målen bör också tydliggöras i dessa dokument.
- Skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör förbättras.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen så att de, i takt med stigande ålder, successivt utvecklar ett allt större inflytande över sin utbildning oavsett lärare.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Enligt skolförfattningarna är förskoleklassen en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Förskoleklassen skall vara ett möte mellan, och en integrering av, de olika kulturerna i förskolan och skolan. I Östermalmsskolans förskoleklasser samverkar förskollärare, fritidspedagog och grundskollärare. I montessorispåret utgör förskoleklass och årskurs 1 en grupp. Av inspektionen framgår att förskoleverksamheten rymmer lek, skapande verksamhet samt inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Lärarna i förskoleklassen uppger att barnens lärande och utveckling dokumenteras kontinuerligt och att det stora flertalet barn utvecklas i positiv riktning. Inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklassen ges mycket goda möjligheter till utveckling och lärande och en grund för fortsatt skolgång.

Inspektionen visar att de kunskapsresultat som finns att tillgå på skolnivå är goda. Enligt skolans egna uppgifter bedömdes 93 procent av eleverna uppnå målen i de nationella ämnesproven för årskurs 5 i matematik vårterminen 2006. Motsvarande siffra i svenska var 97 procent och i engelska 100 procent. Skolan dokumenterar såväl elevernas kunskaper i samtliga ämnen som deras sociala utveckling kontinuerligt i en digital projekt- och omdömesdatabas. Skolledningens uppger att den ofta använder sig av databasen och exempelvis tar ut rapporter över elevernas läsutveckling. Detta till trots konstaterar inspektörerna att det inte görs någon systematiserad uppföljning av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och bedömer därför att skolan i högre utsträckning måste följa upp och utvärdera resultaten av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen på skolnivå, bland annat för att använda dessa i skolans eget förbättringsarbete.

Östermalmsskolan uppvisar ett bra resultat i förhållande till läroplanens strävmål avseende normer och värden. Många elever visar i samtal med inspektörerna och i sitt agerande att de har en god förmåga att förstå andra människors olikheter samt visar respekt för varandra och sin skolmiljö. Samtliga intervjuade elever upplever skolmiljön som trygg, vilket bekräftas av både elevernas vårdnadshavare och skolans personal. Inspektörerna bedömer att skolans resultat avseende arbetet med normer och värden är goda.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Östermalmsskolan arbetar aktivt och medvetet för att successivt ge eleverna ett allt större inflytande över verksamheten i stort; klassråd, matråd, it-råd, friendsråd och elevråd fungerar enligt de intervjuade eleverna överlag väl och de upplever sig ha ett reellt inflytande över skolans verksamhet. Konkreta exempel på frågor där elevrådet lyckats påverka är bland annat vid införandet av tjejfotboll på fotbollsplanen på fredagar. Enligt eleverna ges oftast en motivering från skolledningen till varför vissa förslag avslås. Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att ge eleverna ett allt större inflytande över verksamheten fungerar väl.

Enligt läroplanen skall läraren tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar. I Östermalmsskolan framkommer i intervjuer och samtal med elever att deras möjligheter till inflytande i detta avseende i vissa fall är begränsat. Eleverna har svårt att ge konkreta exempel på tillfällen då de givits möjlighet till reellt inflytande och menar att inflytandet ofta inskränker sig till att de får välja vad de vill göra när de får tid över. Denna bild är emellertid inte entydig. Inspektörerna ser goda exempel på lärare som ger eleverna möjlighet till inflytande. En del lärare ger också under samtal med inspektörerna exempel på hur eleverna ges möjlighet att planera en del av sitt arbete och att välja redovisningsformer. Andra lärare låter eleverna komma med förslag till lektionsinnehåll och för samtal med eleverna om hur de tänker kring sitt eget lärande och olika inlärningsstilar. Inspektörerna bedömer dock, trots ovanstående goda exempel, att skolan bör utveckla arbetssätt och arbetsformer för att öka elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen så att detta inflytande inte är avhängigt vilken lärare eleverna har.

Skolan har vid tiden för inspektionen en likabehandlingsplan¹ som inte uppfyller den nya lagens krav. Bland annat saknas en aktuell kartläggning av verksamhetens behov i förhållande till de fem diskrimineringsgrunderna. Inspektörerna vill även i detta sammanhang påminna skolan om att nya bestämmelser trädde i kraft den 15 oktober 2006 som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan måste utvecklas.

Skolan samverkar med elevernas vårdnadshavare genom föräldramöten, utvecklingssamtal, föräldraförening och förvaltningsråd. Föräldrarna är alltid välkomna i skolan och vissa föräldrar är också rastvärdar.

¹ Se Skolverkets Allmänna Råd 2006: För arbetet med att främja likabehandling.

Lärarna håller kontakt med elevernas vårdnadshavare genom bland annat veckobrev, månadsbrev eller e-post och de intervjuade föräldrarna anser att både personal och ledning är lätta att få tag i och att skolan alltid hör av sig om någonting inträffar. Inspektörerna bedömer att skolan har ett mycket gott samarbete med elevernas vårdnadshavare.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I inspektionen framkommer att de flesta elever och föräldrar är nöjda med den undervisning som bedrivs på skolan. Lärarna kan i samtal med inspektörerna motivera sina pedagogiska tankar och metoder och framhåller också vikten av att alla elever ges utmaningar utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Hänsyn tas till olika kunskapsformer och inspektörernas intryck är att det pågår en levande och aktiv diskussion om lärandets olika former bland skolans personal. Vid inspektörernas besök observerades varierade arbetsformer där bland annat elevernas förmåga att arbeta problemlösande och att samarbeta aktivt tränades. Skolan arbetar med så kallade flexgrupper i svenska, matematik och engelska i årskurs 5 och 6 för att kunna möta alla elevers individuella behov. I de naturorienterade ämnena och i teknik arbetar alla klasser delvis laborativt och problemlösande i en välutrustad no-sal tillsammans med utbildade ämneslärare. Även undervisningen i informations- och kommunikationsteknik, se även under Förutsättningar, ger enligt inspektörerna eleverna goda förutsättningar att nå målen. Inspektörerna bedömer skolans arbete med innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen som mycket gott.

Individanpassning och stöd

Av inspektionen framgår att skolan kontinuerligt genomför olika pedagogiska utvärderingar både på arbetsenhets-, grupp- och individnivå i samtliga årskurser för att upptäcka elever i behov av stöd. Även resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 utgör en viktig del i detta arbete. Skolan strävar efter att ha ett inkluderande arbetssätt kring elever i behov av särskilt stöd och i stort sett alla elever får, enligt ledning, intervjuad personal samt föräldrar, det stöd de behöver. Skolan har en talpedagog, flera specialpedagoger med olika inriktning samt en resurslärare som arbetar med eleverna, både enskilt, i mindre grupper samt i klasserna. Specialpedagogerna arbetar också med handledning till övriga lärare. Stödåtgärder utvärderas och omprövas kontinuerligt. Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd men enligt inspektörernas bedömning kan dessa dokument förbättras. Det bör tydligare framgå vilka åtgärder skolan ska vidta för att eleven skall ha framgång i sitt skolarbete och en tydligare koppling till de nationella målen bör också göras. Inspektörerna bedömer att skolans rutiner för att upptäcka och ge stöd är av god kvalitet men att skolans åtgärdsprogram bör förbättras enligt ovanstående.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Från och med vårterminen 2006 skall varje elev ha en individuell, framåtsyftande utvecklingsplan som ska följa eleven genom grundskolan. Alla elever på Östermalmsskolan har individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer dock att dessa överlag bör utvecklas så att de tydligare beskriver vilka insatser som skall göras av skolan för att eleven skall ha framgång i skolarbetet. Även kopplingen till de nationella målen bör synliggöras.

Lärarna på skolan samarbetar genom exempelvis rättning av de nationella ämnesproven i årskurs 5 för att få till stånd en samsyn i kunskaps- och betygsbedömningarna. Även annan ämnessamverkan och årskurssamverkan förekommer. Skolan deltar i Stockholms kommuns projekt kring likvärdig bedömning och betygssättning. Lokala tolkningar av kursplanernas mål har arbetats fram på skolan och dessa revideras och diskuteras kontinuerligt i personalgruppen. I projekt- och omdömesdatabasen, se även under Bedömning av resultaten, har skolan goda möjligheter att följa elevernas kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer skolans arbete med utvärdering av lärandet och bedömning som gott.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

En skolas kvalitetsarbete syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen och att utveckla arbetsprocesser. Kvalitetsarbetet bör även inbegripa en bedömning av resultat och måluppfyllelse och en analys av vilka åtgärder som behöver vidtas vid bristande måluppfyllelse. Den skriftliga kvalitetsredovisningen² är ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet.

Östermalmsskolan har i många stycken ett omfattande och systematiskt kvalitetsarbete. De resultat som finns används för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Skolan är sedan 1996 pilotskola för Koalaty Kid som är ett program för kvalitetsutveckling i grundskolan. Skolan har även erhållit Stockholms stads kvalitetsutmärkelse. Kvalitetsredovisningen för år 2006 innehåller förutsättningar och mål för verksamheten. Även vissa resultat finns med liksom åtgärder för utveckling. Någon koppling till föregående års kvalitetsredovisning och de utvecklingsområden som lyfts fram i denna är dock svårt att se. Enligt inspektörernas bedömning skulle skolans analys och bedömning av måluppfyllelsen kunna utvecklas betydligt om skolan i högre utsträckning använde sig av de resultat som finns i den tidigare nämnda digitala projekt- och omdömesdatabasen. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör förbättras enligt ovan.

Ledning och intern kommunikation

Ledningen för Östermalmsskolan består vårterminen 2007, som tidigare nämnts, av en rektor och tre biträdande rektorer. Inspektionen visar att skolledningen är välorganiserad, visionär, lätt att nå och att idéer och förslag från såväl lärare som elever och föräldrar tas väl emot. Ansvarsfördelningen inom skolledningen uppfattas som tydlig. Rektorn är mycket väl förtrogen med skolans dagliga verksamhet och leder den pedagogiska och administrativa utvecklingen. Rektorn utövar ett aktivt och synligt ledarskap, bland annat genom regelbundna lektionsbesök och är väl känd bland elever, lärare och föräldrar. Inspektörerna bedömer Östermalmsskolans ledning som mycket god.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

² Se Skolverkets Allmänna råd och kommentarer 2006: Kvalitetsredovisning.

Undervisningen i elevens val skall syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolan skall också erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som eleven val. Östermalmsskolan anordnar inte elevens val och inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

Inspektionen visar att lärarna på skolan i mycket stor utsträckning är behöriga för den undervisning de i huvudsak bedriver och för de ämnen de undervisar i. Även skolledningen och övrig personal har för uppdraget relevant kompetens.

Kompetensutveckling ges utifrån verksamhetens behov. Prioriterade områden innevarande läsår är bland annat matematikfortbildning och satsning på att utveckla arbetet inom informations- och kommunikationsteknik.

Östermalmsskolans lokaler är överlag väl anpassade och utrustade för att bedriva undervisning i och lärare och elever har god tillgång till läromedel och övrig utrustning. Östermalmsskolan arbetar fokuserat för att lära eleverna använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande och en pedagog inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) finns på skolan. I årskurs 1–3 deltar eleverna i en ”dataskola” där de får lära sig grundläggande begrepp och hur de skall handskas med datorn. I årskurs 4–6 får eleverna en fördjupad kunskap i informationsteknik genom att bland annat arbeta i projektform där IKT-pedagogen ämnessamverkar med övriga lärare.

Inspektörerna bedömer att skolan har god tillgång på utbildad personal, att skolans nyttjande av datorer i undervisningen är väl utvecklat samt att de materiella resurserna är goda.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Lotta Hedén
Lee Gleichmann